

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Христина Стефанова Харизанова-Бартос, УНСС, катедра „Икономика на природните ресурси”, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност ”Икономика и управление (Аграрен мениджмънт)”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление” (Агробизнес, Екоикономика) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Ани Николаева Димитрова*

Тема на дисертационния труд: *РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА ЧРЕЗ ИНОВАЦИИ*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 834/22.03.2021 на Заместник Ректора по НИД и МС на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Ани Димитрова завършва в катедра “Икономика на природните ресурси” бакалавърска и магистърска степен, след което надгражда образованието си с докторантура по научна специалност „Икономика и управление” (Агробизнес, Екоикономика) съгласно Заповед на Ректора на УНСС №1021/29.03.2018. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 20.03.2018 г. - 20.03.2021 г. Познавам докторант Димитрова като съвестна и любознателна личност, която с лекота разбира поставените научни задачи и ги изпълнява качествено и в срок. Положени са успешно всички докторантски изпити. От професионална гледна точка могат да се изтъкнат проектите с МЗХГ, в които докторант Димитрова е заемала научно-експертна дейност като част от колектива. В допълнение на научната кариера, докторантката извежда часове към катедра “Икономика на природните ресурси”, в които демонстрира знания и умения.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, изложение представено в четири глави, заключение, списък на използваните литературни източници и приложения. Той обхваща 205 страници, от които 192 страници изложение, 6 страници списък на информационните източници и 7 страници приложения. Изложението съдържа 47 таблици и 44 фигури. Информационните източници включват 78 литературни източника, от които 24 на кирилица и 54 на латиница. Дисертационният труд е написан във висок научен стил.

Уводът на дисертационния труд на докторант Димитрова описва съдържанието

на разработката, като включва всички необходими елементи. Хипотезите са формулирани правилно и разкриват възможностите на дисертационния труд, които се тестват и оценяват. Заложените задачи целят да се направи теоретичен преглед на иновациите в аграрния сектор, да се изследва как използването на иновации влияе върху конкурентоспособността на сектора, да се изведат модели за внедряване и оценка на иновациите в аграрния сектор, да се разгледат и конкретизират политиките за подпомагане внедряването на иновации в аграрния сектор, да се оцени ефекта от внедряването на иновации върху управлението на риска в аграрния сектор, да се изведат добри иновативни практики, повишаващи конкурентоспособността в аграрния сектор, да се определят ограниченията за внедряване на иновации в аграрния сектор и да се определят източниците за разпространение на информацията относно аграрните иновации в сектора. Задачите са изпълнени и са пряко свързани с приемането или отхвърлянето на хипотезите.

Обектът и предмета са формулирани коректно, както и зададените ограничения.

Иновациите в аграрния сектор на България са нужни за достигане на прогрес на сектора и неговата конкурентоспособност. Докторантката разработва актуална тема, която обхваща възможни решения в аграрния сектор в областта на иновациите и проблемите на сектора. От гледна точка на аграрния сектор и приложението на иновациите, може да се отбележи, че те се свързват, често пъти с невъзможността на българския земеделски производител да различи иновации от нови технологии, но въпреки това липсата на иновации в аграрния сектор на България би довела до изоставане и неконкурентоспособност спрямо останалите държави.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В първа глава - Теоретични основи на иновациите в аграрния сектор обхваща параграфи, които описват теорията в областта на иновациите, добрите практики и прилаганите политики. Авторите виждания се допълват с актуална теория, описваща както положителните аспекти от приложението на иновациите, така и отрицателните такива, като пораждането на риск. Висока оценка заслужава подробно анализираната политика и извеждането на модели на иновации в аграрния сектор и в селските райони.

Втора глава е посветена на методите, като са избрани такива, чрез които да се оценят възможностите на земеделските стопани в сектора да прилагат иновативни решения. Специално внимание е отделено на иновационния индекс и неговото приложение. Висока оценка заслужават и качествените методи, които са базирани на анкетно проучване.

Трета глава - Анализ на социално - икономическата характеристика на земеделските стопани обхваща както външната среда, така и вътрешната, като са представени, чрез качествени модели. Научен интерес представлява профилът на земеделските стопани и тяхната мотивация за внедряване на иновации. Част от стопаните, внедряващи иновации осъзнават нуждата да са иновативни и са разкрити факторите, които ги стимулират. За по-добро разбиране на нуждите им, земеделските стопани са групирани чрез клъстерен анализ. Всяка група е разгледана самостоятелно и са разкрити слабостите и възможностите на производителите за внедряване на иновации. Разгледана е и гледната точка на фирмите предлагащи иновативни решения за аграрния сектор, което показва висок аналитичен потенциал на докторант Димитрова.

Четвърта глава е посветена на насоки, които могат да се приложат от земеделски производители от различните дейности с цел да бъдат по-иновативни. Докторантката правилно разкрива различни области, в които следва да се подпомагат различни сфери на българското земеделие за да се развива успешно.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд на Ани Димитрова се съдържат редица приноси моменти от теоретичен и практико - приложен характер. Те могат да бъдат обобщени както следва:

1. Доразвити и обогатени са теоретичните основи на аграрните иновации, доизяснени са и нагласите на земеделските производители за внедряване на иновации в стопанството.
2. Разработена и приложена е методика за изследване на прилагането на иновативни решения в земеделските стопанства. Този подход е приложим и за други области на изследване на нагласите на земеделските стопани да осъществят определени дейности и/или да се включат в предложени инициативи.
3. Направен е анализ на държавната политика и възможностите за опазване на околната среда, чрез внедряване на иновации, както и оценка на проблемите и нагласите на земеделските производители за прилагане на иновативни решения. Формулираните изводи и препоръки могат да се използват като идеи за промяна в някои нормативни документи, свързани с политиките и мерките касаещи иновациите в земеделието.
4. Осъществен е анализ на средата за прилагане на иновативни решения от земеделските стопанства, като е използван интегриран методологичен подход на оценяване.
5. Разработени са практико - приложни предложения за подобряване на средата за прилагане на иновативни решения и за мотивиране на земеделските стопанства да прилагат иновации, опазващи околната среда.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Ани Димитрова е представила по темата на дисертационния труд 8 публикации, като част от тях са самостоятелни. Част от тях са статии в списания, едно от които е международно, индексирано в базата на Web of science. Две от публикациите са на английски език, една е на полски. Докторант Димитрова участва и в три международни научни конференции с доклади. Всички публикации отразяват съдържанието на съществени части от дисертационния труд.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд и съдържа всички необходими елементи.

6. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на докторант Димитрова да насочи усилията си да продължи научната си кариера и да прилага разработените методи на практика. Считам, че Ани Димитрова е изграден млад учен, който би бил добър кадър във всеки институт и университет. Докторант Димитрова, доказвайки аналитчните си умения, препоръчвам да продължи да работи по проекти и да разработва публикации, както самостоятелно, така и в съавторство.

7. Заключение

Представеният дисертационен труд е цялостно завършено изследване, което съдържа редица оригинални резултати и методологически и методически приноси.

Това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да оценим високо дисертационния труд на Ани Николаева Димитрова *„РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА ЧРЕЗ ИНОВАЦИИ“* и да гласуваме положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност Икономика и управление (Агробизнес, Екоикономика).

20.05.2021 / София

Подпис:

(доц. д-р Христина Харизанова-Бартос)